

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
**AGENCIJA ZA NADZOR OSIGURANJA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**
S A R A J E V O

Na temelju članka 130. stavak (1) točka b), a u svezi sa člankom 123. stavak (2) i člankom 124. stavak (2) Zakona o osiguranju („Službene novine Federacije BiH“, 23/17) i članka 12. Statuta Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 84/17), Stručni savjet Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine na 9. sjednici održanoj 5. 12. 2017., d o n o s i

P R A V I L N I K O VANJSKOJ REVIZIJI

I – OPĆE ODREDBE

Članak 1. (Predmet Pravilnika)

Ovim Pravilnikom se propisuje način izbora vanjskog revizora, postupak vanjske revizije društava za osiguranje i reosiguranje, minimalni sadržaj revizije i revizorskog izvješća društava za osiguranje i reosiguranje (u daljnjem tekstu: društvo), razlozi i način neprihvatanje revizije, odnosno revizorskog izvješća.

II – IZBOR VANJSKOG REVIZORA I POSTUPAK VANJSKE REVIZIJE

Članak 2. (Izbor vanjskog revizora)

- (1) Skupština društva imenuje vanjskog revizora, uz prethodno pribavljanje suglasnosti Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija za nadzor) na prijedlog za izbor vanjskog revizora.
- (2) Vanjski revizor pored ispunjavanja uvjeta utvrđenih propisima o računovodstvu i reviziji, koje dokazuje rješenjem o izdavanju dozvole za rad, mora ispunjavati i posebne uvjete:
 - a) da u godini na koju se odnosi revizija, nije kod istog društva obavljao usluge u svezi s procjenom vrijednosti društava, aktuarske usluge, interne revizije, menadžerske usluge i usluge ljudskih resursa, pravne i stručne usluge koje se odnose na proces revizije, savjetodavne, brokerske, dilerske ili investicijske usluge, što se potvrđuje izjavom direktora društva i izjavom direktora revizorskog društva ovjerenom kod nadležnog organa,
 - b) da u društvu u kojem obavlja reviziju u prethodnoj godini nije ostvario više od 50% ukupnog prihoda, što se dokazuje odgovarajućom knjigovodstvenom dokumentacijom - bilancom uspjeha i izjavom o naplaćenju naknadi za obavljanje reviziju u tom društvu,
 - c) da je u odnosu na društvo i dioničare društva neovisan, odnosno da nije u svezi odnos koji bi mogao dovesti u pitanje neovisnost i nepristranost, što se dokazuje izjavom direktora revizorskog društva, ovjerenom kod nadležnog organa, da izvješće o reviziji za neko od društava, u razdoblju od dvije prethodne godine, nije prihvaćeno od strane Agencije za nadzor,

- d) da nije dao pozitivno revizorsko mišljenje u izvješću o reviziji za društvo kome je, nakon toga, a u svezi sa nepravilnostima i/ili nezaklonostima, u radu u godini na koju se odnosi izvješće o reviziji, oduzeto odobrenje za rad ili izrečena mjera zabrane raspolaganja imovinom od strane Agencije za nadzor, odnosno nad kojim je otvoren postupak posebne likvidacije,
 - e) da nema bilo kakav izravan ili neizravan finansijski interes u društvu ili kod bilo koje povezane osobe s društvom, što se potvrđuje izjavama direktora društva i revizorskog društva, ovjerenom kod nadležnog organa,
 - f) da nema bilo kakav drugi odnos koji može kompromitirati njegovu neovisnu ocjenu.
- (3) Pored dostavljanja dokaza o ispunjavanju uvjeta iz stavka (2) ovog članka, koji su sastavni dio prijedloga za izbor vanjskog revizora, za vanjskog revizora je potrebno dostaviti i dokaze o ispunjavanju uvjeta propisanih člankom 50. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 83/09).
 - (4) Na sva pitanja koja se odnose na reviziju finansijskih izvješća društva, a koja nisu regulirana ovim Pravilnikom, primjenjuju se odredbe Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine i Kodeks profesionalne etike revizora.
 - (5) Uz prijedlog o izboru vanjskog revizora, društvo je dužno Agenciji za nadzor dostaviti i plan obavljanja revizije od strane revizorskog društva kojemu se namjerava povjeriti obavljanje revizije, uključujući i opis sadržaja planirane revizije po pojedinim područjima kao i planirani sastav revizorskog tima.
 - (6) Prijedlog za izbor vanjskog revizora iz stavka (1) ovog članka, društvo podnosi svake godine, najkasnije do 30. rujna za tekuću godinu.
 - (7) Agencija za nadzor će u roku od 30 dana od dana dostavljanja prijedloga za izbor vanjskog revizora iz stavka (6) ovog članka, ukoliko nema primjedbi, izdati suglasnost da predloženi vanjski revizor izvrši reviziju.
 - (8) U slučaju da Agencija za nadzor ima primjedbu na predloženog vanjskog revizora, o tome obavještava društvo u roku od 30 dana od dana dostavljanje obavijesti uz obrazloženje istih.
 - (9) U slučaju primjedbi na predloženog vanjskog revizora, društvo je u obvezi dostaviti dokaze o otklanjanju primjedbi Agencije za nadzor na izbor istog vanjskog revizora u roku od 10 dana od dana zaprimanja obavijesti iz stavka (8) ovog članka, nakon čega će Agencija za nadzor provesti postupak utvrđen stavkom (7) i (8) ovog članka.
 - (10) U slučaju da društvo nije u mogućnosti dostaviti dokaze o otklanjanju primjedbi Agencije za nadzor iz stavka (8) ovog članka, dužno je predložiti drugog vanjskog revizora uz dostavljanje dokaza o ispunjavanju uvjeta propisanih ovim Pravilnikom i o tome obavijesti Agenciju za nadzor, u roku od 10 dana od dana zaprimanja obavijesti iz stavka (8) ovog članka, nakon čega će Agencija za nadzor provesti postupak utvrđen stavkom (7) i (8) ovog članka.

Članak 3.

(Postupak vanjske revizije)

- (1) Revizorsko izvješće društva sačinjava se na temelju:
 - a) Revidiranja finansijskih i konsolidiranih finansijskih izvješća društava za osiguranje, konsolidiranih finansijskih izvješća grupe osiguravatelja i konsolidiranih finansijskih izvješća koncerna osiguravatelja osiguravajućeg holdinga, te mješovitog osiguravajućeg holdinga, odnosno društava za reosiguranje, koje društvo sastavlja na temelju Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, Međunarodnih računovodstvenih standarda, Međunarodnih revizorskih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvješćivanja (u daljnjem tekstu: finansijska izvješća),
 - b) provjeravanja pravilnosti, točnosti i potpunosti izvješća koje društvo sastavlja na temelju podzakonskih akata Agencije za nadzor,

- c) provjere i ocjenjivanja organizacije i djelotvornosti poslovnih funkcija, a posebno rada interne kontrole, interne revizije, kadrovske osposobljenosti, te kvalitete općih akata društva i njihove primjene,
 - d) provjere i ocjenjivanja funkcioniranja informacijskog sustava, pravila i načina upravljanja rizicima u poslovanju i ulaganjima i
 - e) davanja ocjene o postupanju društva po nalogima Agencije za nadzor.
- (2) Provjera i ocjenjivanje iz stavka (1) točka d) će se vršiti sukladno minimalnim standardima koje će propisati Agencija za nadzor.

Članak 4.

(Sačinjavanje revizorskog izvješća)

Revizorsko izvješće društva sačinjava se na temelju obavljene revizije, a sukladno Zakonu o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, Zakonu o privrednim društvima, Zakonu o osiguranju, Međunarodnim revizijskim standardima, pravilima revizijske struke i drugim pravilima i propisima, poštujući Kodeks profesionalne etike revizora.

Članak 5.

(Obveze vanjskog revizora)

- (1) Vanjski revizor obavezan je davati mišljenja o tome jesu li financijska izvješća društva za osiguranje (nekonsolidirana i konsolidirana) sastavljeni sukladno propisima i standardima struke.
- (2) Tijekom obavljanja revizije, vanjski revizor je obavezan odmah obavijestiti Agenciju za nadzor o svakoj uočenoj činjenici koja predstavlja:
 - a) teže kršenje zakona, propisa ili odredbi na temelju kojih je izdano odobrenje za rad društva za osiguranje,
 - b) težu prijevaru ili pronevjeru,
 - c) materijalno značajnu promjenu financijskog rezultata iskazanog u nerevidiranim financijskim izvješćima,
 - d) teže kršenje internih akata društva za osiguranje,
 - e) kao i ostalim činjenicama i okolnostima koje mogu ugroziti daljnje poslovanje društva za osiguranje.
- (3) Vanjski revizori također su dužni obavijestiti Agenciju za nadzor o svakoj činjenici iz stavka (2) ovoga članka za koju saznaju tijekom obavljanja revizije u društvu koje ima usku povezanost u smislu članka 2. točke s) Zakona o osiguranju.
- (4) Otkrivanje bilo koje činjenice u smislu st. (2) i (3) ovoga članka od strane vanjskog revizora ne smatra se kršenjem propisa i odredaba ugovora između vanjskog revizora i društva za osiguranje koje se odnose na ograničenja davanja podataka pa zbog toga neće snositi odgovornost koja bi u drugim slučajevima iz toga proizlazila.

III – MINIMALNI SADRŽAJ REVIZIJE I REVIZORSKOG IZVJEŠĆA DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE

Članak 6.

(Sadržaj revizorskog izvješća)

- (1) Revizorsko izvješće sadrži:
 - a) izvješće i mišljenje revizora o financijskim izvješćima,
 - b) dodatna izvješća društva,
 - c) analize uz financijska i dodatna izvješća,
 - d) ostale relevantne nalaze sukladno propisima.
- (2) Vanjski revizor potpisuje mišljenje izrađeno na temelju pojedinačnih izvješća i analiza

društva, utvrđenih na temelju revizije društva iz članka 4. ovog Pravilnika.

Članak 7.

(Postupanja društva po preporukama)

Revizor je dužan dati ocjenu o postupanju društva po preporukama provedene revizije za prethodnu financijsku godinu i vanredne revizije ukoliko je provedena.

Članak 8.

(Revizija u slučaju statusnih promjena društva)

U slučaju statusne promjene društva, vanjski revizor je dužan izvršiti reviziju financijskih izvješća koja su sačinjena prema stanju na dan upisa promjene u registar, dati svoje mišljenje, a društvo je isto zajedno s financijskim izvješćima dužno dostaviti Agenciji za nadzor u roku od 60 dana od dana promjene.

Članak 9.

(Revizorsko izvješće)

Izvješća iz članka 6. stavak (1) točka a) i b). ovog Pravilnika su:

- a) financijska izvješća (bilanca stanja, bilanca uspjeha, izvješće o promjenama u kapitalu, izvješće o novčanom toku i bilješke uz financijska izvješća),
- b) izvješće o stanju i promjenama kapitala i garantnog fonda, odnosno ispunjavanja uvjeta sukladno Pravilniku o elementima i kontroli margine solventnosti,
- c) izvješće o stanju i promjenama tehničkih pričuva osiguranja,
- d) izvješće o stanju i strukturi ulaganja sredstava tehničkih pričuva, ne uključujući matematičku pričuvu,
- e) izvješće o stanju i strukturi ulaganja sredstava matematičke pričuve,
- f) izvješće o stanju i strukturi ulaganja garantnog fonda,
- g) izvješće o načinu vođenja poslovnih knjiga,
- h) izvješće o ispravnosti i potpunosti dodatnih izvješća i obavijesti Agenciji za nadzor,
- i) izvješće o vrednovanju bilančnih i izvanbilančnih stavki, te računovodstvenim politikama,
- j) izvješće o financijskim transakcijama s povezanim osobama,
- k) izvješće o posrednicima u osiguranju s kojima društvo ima sklopljen ugovor o posredovanju,
- l) izvješće o postupanju društva po nalogima Agencije za nadzor i preporukama iz provedene revizije za prethodnu financijsku godinu i vanrednu reviziju ukoliko je provedena,
- m) izvješće o upravljanju i ograničavanju rizika kojima je izloženo društvo,
- n) izvješće o radu interne revizije,
- o) izvješće o funkcioniranju i kvaliteti informacijskog sustava,
- p) izvješće o organizaciji društva, efikasnosti poslovnih funkcija i kadrovskoj osposobljenosti.

Članak 10.

(Analize uz revizorsko izvješće)

Uz izvješće iz članka 9. ovog Pravilnika, vanjski revizor obvezno prilaže i analize iz članka 6. stavak (1) točka c) koje se odnose na:

- a) financijska i statistička izvješća,
- b) analizu o stanju i promjenama tehničkih pričuva društva,
- c) analizu o stanju i strukturi ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve, matematičke pričuve i garantnog fonda,
- d) način vođenja poslovnih knjiga,

- e) osnovne pokazatelje poslovanja (ekonomičnost, rentabilnost, profitabilnost, likvidnost, solventnost, efikasnost rješavanja odštetnih zahtjeva),
- f) organizaciju društva, efikasnosti poslovnih funkcija, funkcioniranju i kvaliteti informacijskog sustava i kadrovskoj osposobljenosti.

Članak 11.

(Analiza financijskih i statističkih izvješća)

- (1) Analiza bilančnih pozicija, pored ostalog, obvezno sadrži prikaz:
 - a) vrijednosti i strukture nematerijalnih sredstava, kao i uvjeta pod kojima su navedena ulaganja izvršena i ocjenu navedenih uvjeta u odnosu na tržišne,
 - b) vrijednosti i strukture nekretnina (posebno namijenjenih za obavljanje djelatnosti osiguranja i investicijskih nekretnina - ulaganja), stupnja amortiziranosti i evidencije o vlasništvu,
 - c) vrijednosti, strukture i stupnja završenosti nekretnina i opreme u pripremi,
 - d) dugoročnih financijskih ulaganja, posebno u povezane pravne osobe, po strukturi i ročnosti, kao i podatke o uvjetima pod kojima su plasirana sredstva s ocjenom tih uvjeta u odnosu na tržišne uvjete i usuglašenosti plasmana s vrstom poslova osiguranja koje društvo obavlja,
 - e) učešća u kapitalu ovisnih, povezanih i ostalih pravnih osoba, s nazivom, iznosom, prostotkom učešća društva u kapitalu i podacima o ukupnoj strukturi vlasništva tih osoba,
 - f) kratkoročnih financijskih plasmana, posebno u povezane pravne osobe, po strukturi i ročnosti, kao i podatke o uvjetima pod kojima su plasirana sredstva s ocjenom tih uvjeta u odnosu na tržišne uvjete i usuglašenosti plasmana s vrstom poslova osiguranja koje društvo obavlja,
 - g) tražbine na temelju premije date po vrstama osiguranja, ročnoj strukturi i ispravci vrijednosti tih tražbina, s podacima o najvećim dužnicima;
 - h) tražbine na temelju učešća u naknadi šteta s ispravkom vrijednosti, te podacima o najvećim dužnicima,
 - i) ostalih tražbina, uključujući i tražbine iz specifičnih poslova, zajedničkih ulaganja i sl., po strukturi i ročnosti, ispravci vrijednosti tih tražbina, s podacima o najvećim dužnicima, kao i poseban prikaz međusobnih tražbina i obveza i njihovom izvršavanju kod zajedničkih ulaganja,
 - j) vrijednosti i strukture aktivnih vremenskih razgraničenja, promjena u tijeku godine, s obrazloženim stavom o izvršenim razgraničenjima,
 - k) iznosa i strukture kapitala društva i garantnog fonda, obračuna margine solventnosti, kao i ocjenu usuglašenosti s propisima,
 - l) dioničara društva s kvalificiranim udjelom, kao i podatke o povezanosti dioničara, podatke o vlasnicima pravnih osoba, koja su dioničari društva, sve do krajnjih vlasnika u lancu vlasništva - fizičkih osoba,
 - m) vrijednosti i strukture dugoročnih i kratkoročnih rezerviranja, kao i ocjenu usuglašenosti s propisima,
 - n) dugoročnih obveza, po strukturi i ročnosti, posebno prema povezanim osobama,
 - o) kratkoročnih obveza, po strukturi i ročnosti, posebno prema povezanim osobama,
 - p) obveza za štete i njihovoj usuglašenosti s propisanim ili ugovorenim rokovima za isplatu šteta,
 - q) obveza prema Zaštitnom fondu Federacije BiH,
 - r) ostalih obveza, posebno prema povezanim osobama, obveza iz specifičnih poslova, zajedničkih ulaganja i sl.,
 - s) vrijednosti i strukture pasivnih vremenskih razgraničenja, promjena u tijeku godine, s obrazloženim stavom o izvršenim razgraničenjima,
 - t) likvidnosti i solventnosti društva, nakon analize i ocjene stanja i realnosti potraživanja i obveza.

- (2) Za sve vrste plasmana i potraživanja obvezno se navode podaci o vrsti, odnosno strukturi, vrijednosti, ročnosti, ispravci vrijednosti, utemeljenosti i realnosti otpisa, kao i pojedinačni podaci o najvećim dužnicima.
- (3) Analiza bilance stanja obvezno sadrži i prikaz strukture rizične aktive i ocjenu o pričuvama za taj dio aktive, kao i izvanbilančnu evidenciju.
- (4) Analiza bilance uspjeha društva, pored ostalog, obvezno sadrži podatke o:
 - a) poslovnim приходima i rashodima,
 - b) ostvarenoj premiji osiguranja po vrstama, prihodu od premije, rasporedu bruto premije osiguranja prema propisima i internim aktima društva, svim vrstama datih popusta na premiju, usuglašenosti s propisima i utjecaju odobrenih popusta na poslovni rezultat,
 - c) ostvarenim poslovnim rashodima odnosno troškovima poslovanja i njihovoj pokrivenosti obračunatim režijskim dodatkom,
 - d) ostvarenim financijskim приходima i rashodima, a posebno s povezanim osobama,
 - e) ostalim приходima i rashodima,
 - f) financijskom rezultatu, po segmentima prihoda i rashoda, a posebno se daje obrazloženje u slučaju gubitka, s detaljnijim pregledom strukture one grupe prihoda i rashoda u okviru koje je ostvaren gubitak.

Članak 12.

(Izvješće i analiza o stanju i promjenama tehničkih pričuva osiguranja)

Izvješće i analiza o stanju i promjenama tehničkih pričuva osiguranja mora sadržavati najmanje:

- a) stanje tehničkih pričuva osiguranja na početku godine, stanje tehničkih pričuva osiguranja na kraju godine i promjene stanja tehničkih pričuva osiguranja tijekom godine,
- b) opis metoda koje društvo primjenjuje za utvrđivanje tehničkih pričuva osiguranja (ako je društvo promijenilo metodu izračunavanja tehničkih pričuva osiguranja vanjski revizor mora pojasniti promjenu i učinak na financijski rezultat i položaj društva), kao i ocjenu pouzdanosti i kvalitete podataka i pretpostavki,
- c) u slučaju uočenih slabosti i nepravilnosti dostavlja se preporuka vanjskog revizora,
- d) objašnjenja u svezi ispunjavanja preporuka vanjskog revizora iz prethodnih godina.

Članak 13.

(Izvješće i analiza o stanju i strukturi ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve, matematičke pričuve i garantnog fonda)

Pojedinačna izvješća i analize o stanju i strukturi ulaganja sredstava tehničkih pričuva, posebno matematičke pričuve i garantnog fonda društva mora sadržavati najmanje:

- a) kratak opis stanja i strukture ulaganja sredstava sukladno zakonima i podzakonskim aktima Agencije za nadzor, kojima se regulira ulaganje sredstva društva, s uporednim tabelarnim prikazom prethodne godine,
- b) stanje ulaganja sredstava na početku godine, na kraju godine i promjene stanja ulaganja tijekom godine,
- c) u slučaju uočenih slabosti i nepravilnosti dostavlja se preporuka vanjskog revizora,
- d) objašnjenja u svezi ispunjavanja preporuka vanjskog revizora iz prethodnih godina,
- e) mišljenje o stanju i strukturi ulaganja sredstava, te o sigurnosti, isplativosti i tržišnosti ulaganja, ročnosti ulaganja, raznovrsnosti i disperziji ulaganja, kao i o valutnoj i vremenskoj usuglašenosti.

Članak 14.

(Izvješće i analiza o načinu vođenja poslovnih knjiga)

- (1) Izvješće i analiza o načinu vođenja poslovnih knjiga uključuje mišljenje vanjskog revizora o načinu vođenja poslovnih knjiga društva, uz navođenje eventualnih nepravilnosti ili

- slabosti koje su utvrđene tijekom revizije, kao i rizika koji iz tih slabosti proizlaze.
- (2) Vanjski revizor naročito ispituje i daje ocjenu o tome da li se, na način iz stavka (1) ovog članka i sukladno propisima, vodi evidencija obrazaca „strove evidencije“, po vrstama osiguranja, u društvu i kod zaduženih osoba, kao i evidencija šteta po vrstama osiguranja.

Članak 15.

(Izvešće o ispravnosti i potpunosti obavijesti i izvješća koji se dostavljaju Agenciji za nadzor)

Izvešće o ispravnosti i potpunosti obavijesti i izvješća koje društvo dostavlja Agenciji za nadzor uključuje mišljenje revizora o ispravnosti i potpunosti dodatnih izvješća i obavijesti. Kriterij ispravnosti i potpunosti je između ostalog i usuglašenost s revidiranim financijskim izvješćima.

Članak 16.

(Izvešće o vrednovanju bilančnih i izvanbilančnih stavki, te računovodstvenih politika)

Izvešće o vrednovanju bilančnih i izvanbilančnih stavki, te računovodstvenim politikama, uključuje opis metoda upotrebljenih pri vrednovanju pojedinih bilančnih i izvanbilančnih stavki kao i navođenje upotrebljenih računovodstvenih politika.

Članak 17.

(Izvešće o transakcijama s povezanim osobama)

- (1) Analiza financijskih transakcija s povezanim osobama sadrži nazive, odnosno ime i prezime, povezanih osoba s kojima je društvo obavljalo financijske transakcije, vrstu povezanosti, pravni ili drugi temelj transakcije, vrstu i vrijednost izvršenih transakcija, te mišljenje vanjskog revizora o utjecaju izvršenih transakcija na financijski rezultat i položaj društva.
- (2) Pod povezanim osobama u smislu ovog Pravilnika se smatraju osobe definirane Zakonom o osiguranju i utvrđene u podzakonskim aktima.

Članak 18.

(Izvešće o posrednicima u osiguranju)

- (1) Izvešće o posrednicima u osiguranju s kojima je društvo zaključilo ugovor o posredovanju, uključuje podatke o obračunatoj i isplaćenoj proviziji posredniku, kao i ostvarenoj premiji putem posrednika po vrstama osiguranja.
- (2) Izvešće iz stavka (1) ovog članka se sačinjava posebno za posrednike – fizičke osobe, posrednike – pravne osobe i javna poduzeća - poštanske operatere i banke.

Članak 19.

(Izvešće o postupanjima društva po nalogima Agencije za nadzor)

Izvešće o postupanju društva po nalogima Agencije za nadzor sadržava ocjenu vanjskog revizora o postupanju po svakom nalogu. U slučaju nepostupanja društva po nalogu Agencije za nadzor, izvešće mora sadržavati mišljenje vanjskog revizora o utjecaju neprovođenja istog na istinit i fer pregled financijskih izvješća društva i efekt istog na kontinuitet poslovanja društva.

Članak 20.

(Izvešće o poštivanju pravila o upravljanju rizicima)

- (1) Vanjski revizor dužan je provjeriti i ocijeniti pravila, politike i procedure društva za identificiranje, mjerenje, praćenje i ograničavanje rizika kojima je društvo izloženo u svom poslovanju, kao i primjenu navedenih akata o čemu mora izraditi izvješće o upravljanju i ograničavanju rizika društva.
- (2) Izvešće iz stavka (1) ovoga članka mora sadržavati najmanje:

- a) kratak opis vrsta rizika kojima je društvo izloženo u svojem poslovanju,
 - b) procjenu politika i procedura koje se odnose na upravljanje pojedinim rizikom, kao i provedbu istih,
 - c) nedostatke u upravljanju pojedinim rizikom,
 - d) mišljenje vanjskog revizora o adekvatnosti identificiranja, mjerenja i upravljanja pojedinim rizikom,
 - e) preporuke koje se odnose na eventualne korekcije pri izračunu kapitala i adekvatnosti kapitala, te na upravljanje rizikom likvidnosti i solventnosti, kao i na ostale rizike kojima je društvo izloženo,
 - f) mišljenje vanjskog revizora o adekvatnosti i djelotvornosti sustava internih kontrola, vezano uz upravljanje pojedinim rizikom,
 - g) mišljenje o postupanju društva na temelju preporuka interne revizije,
 - h) mišljenje o postupanju društva s obzirom na preporuke vanjskog revizora iz prethodnih godina,
 - i) preporuke vanjskog revizora za poboljšanje politika i procedura upravljanja rizicima.
- (3) Vanjski revizor je dužan ispuniti i potpisati Upitnik koji je sastavni dio ovog Pravilnika (Prilog 1).

Članak 21.

(Izvešće o djelovanju interne revizije)

- (1) Vanjski revizor je dužan provjeriti i ocijeniti djelotvornost interne revizije te izraditi izvješće o radu interne revizije.
- (2) Izvješće iz stavka (1) ovoga članka mora sadržavati najmanje:
 - a) kratak opis rada interne revizije s podacima o stručnoj osposobljenosti zaposlenih u internoj reviziji (navesti ime i prezime osoba koje posjeduju certifikat ovlaštenog internog revizora),
 - b) mišljenje vanjskog revizora o radu interne revizije (revizor procjenjuje djeluje li interna revizija na način propisan zakonom i općim aktima, je li interni revizor neovisan, obavlja li poslove prema pravilima struke, procjenjuje li zakonitost poslovanja društva, te primjerenost i djelotvornost sustava internih kontrola na način da osigura sigurno i razumno upravljanje društvom),
 - c) popis eventualnih nedostataka u radu interne revizije društva i rizika koji iz njih proizilaze,
 - d) mišljenje o postupcima društva u svezi sa internom revizijom, s obzirom na preporuke vanjskog revizora iz prethodnih godina za unapređenje funkcije interne revizije,
 - e) preporuke vanjskog revizora za poboljšanje djelotvornosti interne revizije.
- (3) Revizor je dužan ispuniti i potpisati Upitnik koji je sastavni dio ovog Pravilnika (Prilog 2).

Članak 22.

(Izvešće o kvaliteti informacijskog sustava)

- (1) Vanjski revizor je dužan provjeriti i ocijeniti stanje i kvalitet informacijskog sustava o čemu mora izraditi izvješće o kvaliteti informacijskog sustava.
- (2) Izvješće iz stavka (1) ovoga članka sadrži ocjenu koja se odnosi na stanje i adekvatnost upravljanja informacijskim sustavom sukladno međunarodno priznatim standardima i okvirima za reviziju informacijskog sustava, korištenjem metoda i postupaka za reviziju informacijskog sustava utemeljenih na procjeni rizika.
- (3) Izvješće iz stavka (1) ovoga članka mora sadržavati najmanje:
 - a) Usuglašenost djelovanja informacijskog sustava s poslovnim ciljem i propisanim internim procedurama poslovanja,
 - b) učinkovitost djelovanja informacijskog sustava,
 - c) politike i organizaciju sigurnosti i zaštite informacijskog sustava i podataka,

- d) sigurnost baze podataka (strobe evidencije o zaključenim policama i prijavljenim štetama itd.),
- e) primjerenost vanjskih, sustavnih i ostalih kontrola,
- f) tehnološka opremljenost,
- g) eventualno uočene slabosti i rizici sustava,
- h) mišljenje vanjskog revizora o adekvatnosti upravljanja informacijskim sustavom,
- i) preporuke koje se odnose na unapređenje sustava i otklanjanje uočenih slabosti,
- j) mišljenje o postupcima društva s obzirom na preporuke vanjskog revizora iz prethodnih godina.

Članak 23.

(Mišljenje vanjskog revizora)

- (1) Mišljenje u izvješću vanjskog revizora izražava se isključivo kao:
 - a) pozitivno ili neuvjetno mišljenje, odnosno mišljenje da su financijska izvješća društva točno i objektivno sačinjena, da su potpuno sukladna propisima Agencije za nadzor, međunarodnim računovodstvenim standardima i međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja i da je revizija u potpunosti obavljena,
 - b) mišljenje s rezervom, odnosno mišljenje da postoje određeni problemi vezani za izvješće društva kao što su nedostatak dokaznog materijala, odstupanje financijskih izvješća ili njihovih dijelova od međunarodnih računovodstvenih standarda, međunarodnih standarda financijskog izvješćivanja, propisa Agencije za nadzor i ograničenja u opsegu postupka revizije, itd.,
 - c) negativno mišljenje, odnosno mišljenje da financijska izvješća društva nisu točno i objektivno sačinjena i da nisu sukladna međunarodnim računovodstvenim standardima, međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja i propisima Agencije za nadzor,
 - d) suzdržano mišljenje, odnosno suzdržavanje od davanja mišljenja o financijskim izvješćima društva kada vanjski revizor zaključi da postoji ozbiljna sumnja u sposobnost društva za daljnje uspješno poslovanje i sadrži napomenu da vanjski revizor ne preuzima nikakvu odgovornost za točnost i objektivnost izvješća koji su bili predmet postupka revizije.
- (2) Revizorsko izvješće, potpisuju i ovjeravaju ovlaštene revizori, u svoje ime, kao i odgovorna osoba revizorskog društva u ime revizorskog društva.

Članak 24.

(Objavljivanje revizorskog izvješća)

- (1) U roku od četiri mjeseca od okončanja financijske godine društvo je u obvezi Agenciji za nadzor dostaviti izvješće o obavljenoj vanjskoj reviziji zajedno s revizorskim mišljenjem.
- (2) Revidirano financijsko izvješće iz članka 124. Zakona o osiguranju se objavljuje u roku i na način definiran stavkom (1) ovog članka, a sadržaj sažetka revidiranog izvješća čine: skraćene sheme bilance uspjeha i bilance stanja, uključujući i izvanbilančnu evidenciju, revizorsko mišljenje, mišljenje ovlaštenog aktuara te osnovne podatke o članovima uprave, nadzornog odbora, odbora za reviziju i ovlaštenog aktuara društva. Sažetak ne sadrži priloge i analize. Sažetak revidiranog financijskog izvješća mora biti dostupno najmanje pet godina na internet stranici društva za osiguranje (web stranici).

IV – NEPRIHVANJE REVIZORSKOG IZVJEŠĆA

Članak 25.

(Neprihvatanje revizorskog izvješća)

- (1) Agencija za nadzor neće prihvatiti Revizorsko izvješće o provedenoj reviziji izvješća definiranih čl. 6. i 9. ovog Pravilnika, ako utvrdi da je isti sastavljen protivno odredbama Zakona o osiguranju, odredbama ovog Pravilnika i drugim podzakonskim aktima Agencije za nadzor, te zakona kojima se uređuje revizija i pravila revizorske struke, ili ako obavljenim nadzorom poslovanja društva ili na drugi način utvrdi da revizorsko mišljenje nije utemeljeno na istinitim i objektivnim činjenicama.
- (2) Revizorsko izvješće je neprihvatljivo Agenciji za nadzor ako postoje odstupanja između revidiranih finansijskih izvješća i stanja u društvu koje je Agencija za nadzor utvrdila neposrednim i/ili posrednim nadzorom.
- (3) Ako postoje razlozi za sumnju u istinitost, ispravnost i potpunost izvješća o reviziji, Agencija za nadzor može u postupku nadzora zahtijevati korekciju od strane istog vanjskog revizora i/ili zahtijeva provjeru izvješća o reviziji od strane drugog vanjskog revizora.
- (4) O ustanovljenim propustima, nepravilnostima i/ili nezakonitostima u obavljenoj reviziji u radu vanjskog revizora Agencija za nadzor može obavijestiti organ nadležan za nadzor društava za reviziju.
- (5) U slučaju neprihvatanja revizorskog izvješća, Agencija za nadzor sljedeće dvije kalendarske godine neće odobriti izbor navedenog vanjskog revizora za bilo koje društvo registrirano kod Agencije za nadzor.

V – PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 26.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestaje važiti Pravilnik o vanjskoj reviziji („Službene novine Federacije BiH“, broj 93/16).

Članak 27.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

PREDSJEDNIK
STRUČNOG SAVJETA

mr.sci. Edita Kalajdžić

Broj: 021-3284-2/17
Sarajevo, 5. 12. 2017.

**UPITNIK O UPRAVLJANJU RIZICIMA I UTJECAJ NA
ADEKVATNOST KAPITALA**

- 1) Je li adekvatnost kapitala izračunata sukladno propisima Agencije za nadzor?
- 2) Je li društvo pravilno i redovito izvješćivalo Agenciju za nadzor o kapitalu i adekvatnosti kapitala?
- 3) Raspoloživo li društvo dovoljnim kapitalom s obzirom na opseg i vrstu poslova u osiguranju te pripadajuće rizike?
- 4) Ima li društvo izrađen plan za formiranje potrebne visine kapitala kako bi udovoljilo propisanoj adekvatnosti, u slučaju ugrožene adekvatnosti kapitala?
- 5) Je li garantni fond umanjen za odbitne stavke za obavljanje poslova životnog osiguranja izračunat sukladno propisima Agencije za nadzor?
- 6) Je li garantni fond umanjen za odbitne stavke za obavljanje poslova neživotnog osiguranja izračunat sukladno propisima Agencije za nadzor?

Upisuje se odgovor DA ili NE.

Ukoliko je odgovor negativan, potrebno je navesti odstupanja.

UPITNIK O RADU INTERNE REVIZIJE

- 1) Ima li društvo organiziranu internu reviziju kao samostalni organizacijski dio koji je funkcionalno i organizacijski odvojen od drugih organizacijskih dijelova?
- 2) Je li interna revizija neposredno podređena upravi društva?
- 3) Jesu li u društvu definirana pravila i strategije djelovanja interne revizije u suglasnosti s nadzornim odborom?
- 6) Ima li interna revizija stalan i cjelovit nadzor nad poslovanjem društva?
- 7) Djeluje li interna revizija sukladno načelima struke i standardima interne revizije, Etičkim kodeksom internih revizora te pravilima rada interne revizije?
- 8) Obavlja li internu reviziju društva barem jedna osoba koja posjeduje certifikat ovlaštenog internog revizora sukladno zakonima koji reguliraju ovu oblast?
- 9) Da li osobe koje obavljaju posao interne revizije obavljaju neke druge poslove u društvu?
- 10) Jesu li osobe koje obavljaju poslove interne revizije, članovi uprave društva?
- 11) Odobrava li odbor za reviziju društva godišnji plan i program interne revizije, kao i trogodišnji (strateški) plan interne revizije?
- 12) Da li odbor za reviziju društva obavještava/upoznaje nadzorni odbor društva o godišnjem planu i programu interne revizije, kao i trogodišnjem (strateškom) planu interne revizije?
- 13) Izdaje li interna revizija najmanje dva puta godišnje izvješće o internoj reviziji sukladno Pravilniku o internoj reviziji u društvu za osiguranje („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj:13/09)?
- 14) Dostavlja li interna revizija upravi društva i nadzornom odboru polugodišnje i godišnje izvješće sukladno Pravilniku o internoj reviziji u društvu za osiguranje („Službene novine Federacije BiH“, broj:13/09)?
- 15) Uvrštava li uprava društva na dnevni red skupštine godišnje izvješće interne revizije?
- 16) Ako je pregledom poslovanja utvrđeno kršenje pravila upravljanja rizicima što bi za posljedicu moglo imati nelikvidnost ili nesolventnost, odnosno sigurnost poslovanja, obavještava li interna revizija upravu društva, odbor za reviziju i nadzorni odbor društva redovito o svojim nalazima?
- 17) Ako pregledom poslovanja interna revizija utvrdi da je uprava društva kršila pravila upravljanja rizicima, obavještava li odbor za reviziju i nadzorni odbor?

18) Je li interna revizija utvrdila, obzirom na veličinu društva i opseg poslovanja, dovoljno učinkovit sustav interne revizije?

19) Je li interna revizija u potpunosti upoznata s politikama društva?

Upisuje se odgovor DA ili NE.

Ukoliko je potrebno, navesti pojašnjenje.